

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/691/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

149/2013. (V. 29.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a **panaszos**¹ 2012. augusztus 16-án előterjesztett **panasza** alapján indult eljárásban a 2013. május 29-én – Dr. Kozma Ákos elnökhelyettes, testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak,

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2012. augusztus 16-án, a Testület ügyfélszolgálati irodáján adta elő a vele szemben 2012. augusztus 10-én történt és általa sérelmesnek tartott rendőri intézkedést.

I.

1) A panaszos előadta, hogy két évvel ezelőtt tudomást szerzett arról, hogy férje megcsalta őt. A panaszos hozzátette, hogy férje rendszeresen bántalmazza, emiatt a panaszos feljelentéssel is élt. Kommunikálni veszekedés nélkül egyáltalán nem is tudnak.

2012. augusztus 10-én napközben ismét veszekedés tört ki a családtagok között. A panaszos lányával került konfliktusba, a családtagok kiabáltak egymással. A panaszos beszámolt róla, hogy mivel hallássérült, általában bármit mond, azt kiabálásként lehet értékelni, e mellett számos egyéb betegségére is utalt a jegyzőkönyv felvétele során. A panaszos férje az ingatlanból anyagi okokból nem tud kiköltözni, de a panaszos és férje a házon belül elkülönítetten élnek. A panaszos elmondása szerint, körülbelül két éve, minden egyes családi

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

veszekedés alkalmával férje kihívja a rendőröket – a panaszos szerint a rendőrök „úgy járnak hozzájuk, mintha hazajárnának”. A panaszos állítása szerint, férje a rendőröket folyamatosan félrevezeti, különösen a panaszos pszichés állapotát illetően.

A fenti napon a panaszos saját szobájában tartózkodott, amikor észlelte, hogy rendőrök vannak a teraszon. Az intézkedő rendőr nem mutatkozott be, igazolványt nem mutatott fel. A panaszos kérdőre vonta a rendőrt, hogy ő kicsoda, mire a rendőr annyit felelt, hogy a Kerületi Rendőrkapitányságról érkezett. A panaszos férje ugyanis azt állította, hogy a panaszos őt bántalmazta. A rendőr a panaszos férjére erőteljesen rászólt, hogy amennyiben felesége (azaz a panaszos) valóban hozzávágott egy kulcsomót, ahogyan ezt ő állítja, mutassa meg az incidens külsérelmi nyomait. A rendőr a panaszos férjét figyelmeztette, hogy büntetésre számíthat, amennyiben indokolatlanul hívta ki a rendőrséget. A panaszos férje erre azt mondta, hogy a panaszos kiborította a szekrényből a ruhákat. A rendőr először vonakodott, majd végül bement a szobába – a panaszos ezt követően nem hallotta, hogy mi történt.

A panaszos hozzátette, hogy a helyszínen tartózkodtak a mentők is, akik korábban egy másik eset kapcsán már megállapították, hogy a panaszos pszichés állapota teljesen rendben van. A panaszos arról nyilatkozni nem tudott, hogy a mentősök kinek a bejelentése alapján érkeztek ki az udvarukra, de úgy gondolja, hogy talán férje, vagy lánya lehetett a bejelentő. A mentős a panaszosnak mindössze annyit mondott, hogy „ha azt mondják a családtagok, hogy maga nem tudom miket művel, neki el kell vinnie”. A panaszos kérdezte, hogy az ő szava egyáltalán nem számít-e az ügyben, azonban észrevételeit nem vették figyelembe.

A lakásban tartózkodó rendőr a panaszostól elkérte személyi igazolványát. A panaszos igazolványát férje miatt egy zárt szekrényben tartotta, ezért kérte a rendőrt, hogy legyen türelemmel, amíg előkeresi. Elmondása szerint betegsége miatt nagyon lassan tud csak menni, ezért nem tudta olyan gyorsan előkeresni az igazolványt, mint ahogyan a rendőr azt szeretne volna. A rendőr a panaszost folyamatosan, meglehetősen tiszteletlen hangnemben sürgette, a panaszos pedig hiába mondta neki, hogy betegsége miatt igen lassan mozog. A rendőr végül a panaszos pénztárcáját megfogta, kiborított belőle mindent, és elvette az iratot. A rendőr a panaszos számára nem tette lehetővé, hogy átváltózzon és lezuhanyozzon, hanem az ajtóba tette a lábát annak érdekében, hogy a panaszos ne tudja magára csukni az ajtót. Tekintettel arra, hogy a panaszos nem maradhatott egyedül, mosakodásra és átváltózásra nem volt lehetősége. Indulás előtt szeretne volna még elvenni cigarettáját és öngyújtóját, mire a rendőr a panaszos jobb karját erőteljesen megragadta. A panaszos ráordított, hogy azonnal engedje el a karját, azonban a rendőr nem engedte el, hanem hátracsavarta és megbilincselte a kezét. A bilincselés indokát a panaszossal nem közölték, és annak alkalmazására előzetesen nem figyelmezték. A történetek óta karja megduzzadt, folyamatosan fáj. A panaszos a mentők hívására végül beszállt a mentőautóba, és egy rendőr beült mellé a gépjárműbe. Mivel a rendőr nem engedte, hogy cipőt vegyen, a panaszos mezítláb volt. A panaszos papucsát végül férje dobta utána a mentőautóba. A mentőautóban és azt követően intézkedés nem történt. A panaszos kezéről a bilincset kérésére nem vették el, azt végül a vizsgálatot végző doktornő kérésére távolították csak el a rendőrök, a bilincs eltávolítását követően pedig távoztak. A testhelyzet, amelyben a panaszost a mentőautóban szállították, a bilincs miatt jelentős kényelmetlenséget okozott számára, elmondása szerint azóta alig tud járni.

A panaszos 2012. augusztus 13-án kihívta otthonába az ügyeletet – az ennek kapcsán keletkezett dokumentumokat az iratokhoz csatolta. A panaszos – elmondása szerint – a rendőri intézkedésnek semmilyen formában nem szegült ellen.

A panaszos felkarján a panasz előadásakor duzzanat, és két véraláfutás volt látható, azt nehezen mozgatta.

A Testület munkatársa a panaszost tájékoztatta, hogy a mentőkkel szembeni észrevételeit az Országos Mentőszolgálatnál (a továbbiakban: OMSZ) jelezheti, mivel a Testület hatásköre nem terjed ki a mentősök magatartásának vizsgálatára.

A panaszos úgy nyilatkozott, hogy nem járul hozzá panaszbeadványának az intézkedést fogyanatosító rendőrkapitánysághoz való áttételéhez, de az ellen nem volt kifogása, hogy az ügyében születendő állásfoglalást a Testület a honlapján közzétegye.

2) A panaszos két darab ambuláns lapot és egy ambuláns naplót adott át panasza előterjesztésekor.

a) A 2012. augusztus 10-én kelt ambuláns lap a következő releváns adatokat tartalmazza.

A panaszost a kórházba az OMSZ gépkocsija szállította be a rendőrség kíséretében, bilincsen egy családi konfliktust követően.

Az ambuláns lap a rendőri intézkedéssel összefüggésben adatot nem tartalmaz, ugyanakkor a családi konfliktus tényét, illetve a panaszos pszichés státuszát tartalmazza, abban fizikális elváltozásokra semmiféle utalás nincsen. Diagnózisként a vizsgáló orvos akut stressz reakciót állapított meg. Az ambuláns lapból kitűnik, hogy a panaszos lánya a kórházban jelen volt.

A javaslatok között – mások mellett – az olvasható, hogy a panaszos „állapota osztályos kezelést nem indokol, a páciens nem szeretné”, ezért az osztályról elbocsátották.

b) Egy 2012. augusztus 13-án kelt ambuláns napló beutalón aktuális panaszaként az olvasható, hogy a panaszos familiáris konfliktusoktól terhelt, valamint „állítólag családon belül bántalmazták”. A fizikai vizsgálatok között rögzítésre került: „bal kulcscsont alatt, és jobb felkaron 2 helyen kb. 10 forintnyi nem egészen friss contusios nyom”.

c) A panaszos egy 2012. június 12-én kelt ambuláns lapot is átadott a Testület tanácsadóinak, azért, hogy azzal azt igazolja, hogy milyen komoly betegségekben szenved. Az ambuláns lap egy családi konfliktust követő panaszosi ellátásról és az azt megélező eseményekről számol be, valamint a panaszos betegségeivel kapcsolatos információkat, és hosszas vizsgálati státuszt, valamint diagnózist és javaslatot tartalmaz.

3) A panaszos további ellátási lapokat küldött meg a Testületnek postai úton, amelyek az alábbi releváns adatokat tartalmazzák.

a) Egy 2012. augusztus 13-án kelt dokumentum szerint – „amennyire előadásából kivehető” – a panaszos felkarját néhány nappal azelőtt állítólag hivatalos személy ragadta meg, illetve két nappal korábban ismert személy a bal mellkasát megütötte. A felkarral kapcsolatosan a vizsgáló orvos rögzítette: „a bal felkaron med. és lat. 1-1 Ft.-nyi suff., az izomzatot nyom. érz. jelzi, felső végtag funkciója fenntartott.” Javaslatként szerepel: „borogatás, karfelkötés, légzőtorna”.

b) 2012. augusztus 21-én elvégzett kontrolvizsgálatról készült ellátási adatlap diagnózisként váll és felkarzúzódást, mellkas zúzódás és testi erővel elkövetett testi sértést tartalmaz.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás alaposabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül a Kerületi Rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az ügyel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat és konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

1) A biztonsági intézkedés végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a panaszost 2012. augusztus 10-én 17 óra 30 perckor a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján igazoltatták, majd az Rtv. 37. § b) pontja szerint, mint önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy érdekében intézkedést fogantatosított vele szemben az intézkedő rendőr.

Az intézkedés során testi kényszer és bilincs alkalmazására is sor került. A testi kényszert az Rtv. 47. §-a, míg a bilincset az Rtv. 48. § a) (önkárosítás megakadályozása érdekében), b) (támadás megakadályozása érdekében), d) (ellenszegülés megtörése érdekében) pontja alapján alkalmazta az intézkedő r. főörzsőrmester. A bilincset 17 óra 40 perctől 18 óráig alkalmazott az eljáró rendőr a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. § (4) bekezdés b) pontja szerint a kezek „előre ill. hátra bilincselésével”. A kényszerítő intézkedés és/vagy eszköz alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett.

A panaszos nem kérte az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján a hozzátartozója/képviselője kiértécsítését.

A jelentés az intézkedés alapjául szolgáló eseményt a következőképpen tartalmazza. Az intézkedő r. főörzsőrmester rögzítette, hogy a panaszost önkárosítás megakadályozása érdekében, testi kényszer és bilincs alkalmazása után kórházba szállították.

A r. főörzsőrmestert szolgálata teljesítése során 17 óra 26 perckor arra utasította az ügyelvezető, hogy jelenjen meg a panaszos címére, mert onnan bejelentés érkezett a BRFK központi ügyelére az OMSZ Központi Ügyelén keresztül arról, hogy egy erősen agresszív személyt szeretnének beszállítani a kórház Pszichiátriai Osztályára, de a személy nem együttműködő, és a szállításhoz kérnek a segítséget.

A r. főörzsőrmester 17 óra 30 perckor megjelent a megadott címen, ahol meghallgatta a mentőápolót. A mentőápoló elmondta, hogy a panaszost a fenti intézménybe kívánja szállítani, de nem együttműködő, ezért kéri a panaszos kísérését, amelyhez „Rendőri Közreműködést Igénylő Lapot” állított ki, és adott át.

Ezt követően az eljáró rendőr a panaszost igazolásra szólította fel, aki ugyan csak többszöri kérés után, de végül átadta személyazonosító okmányát. A panaszos adatai megállapítást

nyertek, majd a r. főtörzsőrmester is többször felszólította a panaszt, miszerint ha nem hajlandó a mentőkkel együtt működni, akkor testi kényszerszert és bilincset fog vele szemben alkalmazni, amit a panaszt látszólag megértett, de továbbra sem volt hajlandó a lakásának ajtaja felé elindulni. Ezt követően r. őrmester a bal kezét bal kezével feszítette hátra helyzetbe, a r. főtörzsőrmester pedig jobb kezét jobb kézzel feszítette hátra helyzetbe és helyezte rá a bilincset 17 óra 40 perckor. Ezt követően a vállánál fogva a mentőhöz kísérte, majd beültette oda a r. főtörzsőrmester a panaszt.

A helyszínen további két személy, M. L. és M. V. volt jelen.

A r. főtörzsőrmester kérdésére a panaszt lánya, M. V. elmondta, hogy már volt a fenti egészségügyi intézményben édesanyja, a panaszt és akkor is bilincsel, rendőri késérettel kellett oda beszállítani. Hozzátette, csak akkor ilyen a panaszt, amikor a nem szedi be a részére felírt gyógyszereket, olyankor ugyanis „örjöng, kiabál, dobál, verekszik (magára és másra is veszélyes)”, mint ahogy azt a mentők és a rendőrség kiérkezése előtt is tette. A panaszt lánya elkísérte a panaszt a mentővel.

A panaszt a r. főtörzsőrmester kérdésére elmondta, hogy tőle el nem vettek semmit, sérelmére bűncselekményt nem követtek el. A ruházatából, csomagjából bűncselekményre utaló vagy abból származó, illetve szabálysértésre utaló eszköz nem került elő.

A r. főtörzsőrmester a történeteket jelentette az ügyeletnek, a panaszt a körözésben nem szerepelt.

Ezt követően a panaszt a r. főtörzsőrmester a kórházba kísérte, ahol 18 órakor a bilincset eltávolította a kezeiről. Ezután 18 órakor az orvos átvette és a kórházba elhelyezte a panaszt. Az orvos a rendőr kérdésére elmondta, hogy a panaszt kezén és testén a testi kényszerszertől és a bilincstől sérülés nem keletkezett.

A r. főtörzsőrmester a történeteket jelentette az ügyeletnek és a helyszínről 18 óra 10 perckor, az ügyelet engedélyével távozott. Az intézkedés során r. őrmester is jelen volt.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a panasztal szemben fogantatosított intézkedések és kényszerszert eszköz alkalmazások jogszerűek és szakszerűek voltak, illetve azok megfeleltek az arányosság követelményének.

2) A 2012. augusztus 10-én kelt, az Országos Mentőszolgálat intézkedő mentőállomása által kiállított, „Rendőri közreműködést igénylő lap” szerint a panaszt a kórház elmeosztályára kellett a mentőállomásnak szállítania. Ezen dokumentum tartalmaz arra vonatkozó kérelmet továbbá, hogy a Kerületi Rendőrkapitányság szíveskedjen karhatalmat biztosítani a panaszt betegszállításához, a beteg agresszivitása miatt.

3) Az intézkedő r. főtörzsőrmester 2012. szeptember 10-én kelt kiegészítő jelentése a következő többletinformációt tartalmazza.

A r. főörzsőrmester a helyszínre megérkezve a napszaknak megfelelően köszönt, tisztelgett, elmondta a nevét, rendfokozatát, jelvéyszámát, szolgálati helyét és az intézkedés célját. Az udvaron több személy is tartózkodott, az intézkedés során minden személy igazoltatása megtörtént. A panaszos, a panaszos férje (M. L.) és lányuk (M. V.) is jelen volt.

Az igazoltatás azért vált szükségessé, hogy a r. főörzsőrmester meg tudja, „hogya ki miért van jelen az intézkedés során”, és hogy tudja, hogy kivel szemben intézkedik. Ezzel a panaszos egyet is értett, együttműködő volt, elmondta, hogy az okmányai a házban a saját, külön álló lakrészében vannak, ahova behívta, beengedte a r. főörzsőrmestert, majd átadta a rendőrnek az iratait, ami alapján megállapította adatait a r. főörzsőrmester.

A mentőket a panaszos lánya, M. V. értesítette. A r. főörzsőrmester kiérkezésekor a mentők jelen voltak. A szükséges rendőri közreműködést igénylő lapot a r. főörzsőrmester részére már kitöltötték, majd azt átadták, és közölték, hogy a panaszos nem hajlandó velük együttműködni, de a panaszt kórházba kell szállítani pszichiátriai osztályra.

Ezt követően a r. főörzsőrmester is tájékoztatta a panaszt arról, hogy tekintettel arra, hogy öngyilkossági szándékkal fenyegetőzött, illetve a pszichiátriai betegségéből adódóan részére felírt gyógyszereit nem szedte be, és a mentős azt állapította meg, hogy kórházi ellátás szükséges esetében, ezért mentővel kórházba kell mennie. A testi kényszer és a bilincs alkalmazását is kilátásba helyezte a r. főörzsőrmester arra az esetre, ha nem működik együtt a mentősökkel és a rendőrökkel. Ezt a panaszos látszólag megértette, tudomásul vette. Ezt követően a r. főörzsőrmester megkérte a panaszt, hogy öltözzön fel, szükséges személyes tárgyait vegye magához és menjen a mentőhöz. A r. főörzsőrmester mivel látta, hogy a panaszos ellentétes nemű és hálóinget visel, ezért biztosítani kívánta számára azt, hogy megfelelő ruházatot vegyen magára, és a szobából kilépett. Ekkor az ajtó résnyire nyitva maradt. A r. főörzsőrmester a szobából kilépve hallotta, hogy a panaszos az ajtóhoz lép, majd azt megkísérli bezárni. Tekintettel a panaszos állapotára a r. főörzsőrmester „visszanyitotta” az ajtót, a szobába lépett és testi kényszert alkalmazott a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően. Majd megbilincselte a panaszt és a mentőhöz kísérte őt. Az intézkedés során a panaszos lánya jelen volt, szükséges értékeit a mentőbe utána hozták. Ezt követően a panaszzal szemben azért volt szükséges a további intézkedés, mert nem volt együttműködő a mentőben sem. A r. főörzsőrmester megjegyezte, hogy a panaszos lánya a mentőben utazott a panaszzal.

A rendőri intézkedés a kórházban ért véget, ahol 18 órakor egy orvos a panaszt átvette, és a kórházban elhelyezte. Az orvos a r. főörzsőrmester kérdésére elmondta, hogy a panaszos kezén és testén testi kényszerből és bilincstől származó sérülés nem keletkezett. Az orvos elmondta továbbá, hogy valóban a kórházban kezelték régebben, és az alkalommal is testi kényszerrel, bilincsben került előállításra. A kórházba érkezéskor a panaszos már nyugodt, együttműködő volt, és az r. főörzsőrmestertől is bocsánatot kért, amiért nem volt hajlandó együttműködni. A r. főörzsőrmester az intézkedés végén tájékoztatta a panaszt, hogy 30 napon belül tehet panaszt az intézkedéssel szemben. A panaszos jelezte, hogy nincsen panasza az intézkedéssel szemben, és sajnálta a történeteket.

4) A panaszzal szemben végrehajtott intézkedéssel kapcsolatos panasz kivizsgálása során a közrendvédelmi osztályvezető parancsnoki kivizsgálásában egyrészt a történeti tényállást a

korábban ismertetett dokumentumokkal megegyezően tartalmazza, másrésről a következő megállapításokat tette.

2012. augusztus 10-én érkezett bejelentés a panaszossal kapcsolatban a rendőrségre. A bejelentés az OMSZ ügyeletéről érkezett a BRFK Központi Ügyeletére, ahonnan elektronikusan továbbították a Kerületi Rendőrkapitányságra. Mindezek okán hangfelvétel nem áll rendelkezésre. A számítógépes nyilvántartás adatai alapján a bejelentés a következő volt: „mentők telefonon (29154) tettek bejelentést 2012. 08. 10 napon 17:08 órakor G. utca 19. családi ház alatti helyen bekövetkezett örijongó elmebetegről Intézkedés: Kerületnek kiadva 11:09 Eredeti emlékeztető: A fenti címre egy örijongó férfihez kérnek segítséget a kórházba szállításhoz.”

A rendőrök az Rtv. 13. §-ában foglalt kötelezettségeknek eleget téve jelentek meg a fenti címen, azzal az indokkal, hogy eleget tegyenek törvényes kötelezettségüknek és ott a történeti tényállásnak megfelelő jog- és szakszerű rendőri intézkedést folytassanak le.

A helyszínen igazoltatás és biztonsági intézkedés került fogantatásra, melynek indoka hogy nevezett pszichiátria beteg, öngyilkossággal fenyegetőzött és orvosi ellátása vált szükségessé, melynek ellenállt. Ezután az osztályvezető szó szerint idézte az Rtv. 29. § (1) bekezdését és Rtv. 37. § b) pontját.

A magánlakásban történő intézkedésnek az volt az oka, hogy „az intézkedés alanya magánlakásban tartózkodott”. Jogalapként az Rtv. 39. § (1) a) pontját jelölte meg, mely rendelkezés szerint a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve segélyhívás esetén vagy öngyilkosság megakadályozása céljából.

A panaszos igazoltatását az Rtv. 29. §-a indokolta, miszerint a rendőr feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében meg kell állapítani. Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni.

Arra vonatkozóan, hogy az OMSZ munkatársait ki és miért hívta a helyszínre, az intézkedő rendőrkapitányság információval nem rendelkezett.

A panaszos a rendőri intézkedés alatt megpróbálta kivonni magát a jogszerű rendőri intézkedés alól, oly módon, hogy a szoba ajtaját – amelyben egyedül tartózkodott – megpróbálta bezárni, mely „tekintettel állapotára (agresszív, pszichiátriai kezelt, aki öngyilkossággal fenyegetőzött) annak a veszélyét hordozta magában, hogy nevezett önkárosító magatartást kíván végrehajtani, veszélyeztetve ezzel a rendőri intézkedés befejezését”. A testi kényszer alkalmazásának jogalapja kapcsán az Rtv. 47. §-ára hivatkozott a közrendvédelmi osztályvezetőt, a bilincselést illetően pedig az Rtv. 48. § a) és d) pontjára. Ezután pedig a Szolgálati Szabályzat 16. § (1)-(2) bekezdését idézte.

A rendőri intézkedés a panaszos esetében az egészségügyi intézetbe történő beszállításig, konkrétan 18 óra 10 percig tartott, ami után további rendőri intézkedésre nem került sor.

A panaszos az intézkedés alatt nem kifogásolta a rendőri fellépés módját az alkalmazott kényszerítő eszközöket illetően. Miután a kórházban a panaszost tájékoztatták a jogorvoslati lehetőségeiről – „panasszal fordulhat az intézkedést fogantatosító rendőri szervhez, vagy bármely rendőri szervhez, a Budapesti Nyomozó Ügyészséghez vagy a Független Rendészeti Panasztestülethez” –, közölte, hogy semmilyen panasza nincsen az intézkedéssel összefüggésben, sajnálja a történeteket. A kényszerítő eszközök alkalmazása sérülést nem okozott, így orvosi ellátása nem vált szükségessé.

A rendőri intézkedés során a panaszost felszólították, hogy az intézkedésnek vesse alá magát és ellenszegülése esetére kilátásba helyezték a törvény által biztosított kényszerítő eszköz alkalmazását.

A panaszos aktívan ellenszegült, amikor megpróbálta bezárni az általa használt szoba ajtaját, kizárva ezzel a jogszerűen intézkedő rendőröket. Erre reagálva először a legenyhébb kényszerítő eszközt, a testi kényszert, majd annak folyamodványaként bilincset alkalmaztak. A fentiekkel a panaszos együttműködése biztosítható volt, ezért újabb kényszerítő eszközt nem alkalmaztak.

Miután a panaszos egészségügyi intézetbe szállítása megtörtént, vele szemben további eljárás nem vált szükségessé, a rendőri intézkedést azonnal befejezték, majd eleget tettek az Rtv 20. §-ában foglalt tájékoztatási kötelezettségüknek.

A közrendvédelmi osztályvezető ezután a Szolgálati Szabályzat 40. § (1) bekezdését és a 41. § (1) bekezdés e) pontját, majd az Rtv. 19. § (1)-(2) bekezdését, valamint 15. §-át idézte.

III.

A Testület a panaszbeadvány alapján vizsgálat tárgyává tette a rendőri intézkedés jogszerűségét, azaz azt, hogy az intézkedő rendőrök a megfelelő jogalap és indok alapján, illetve az arányosság követelményének szem előtt tartásával fogantatosítottak-e intézkedést a szobában forgó ingatlanon, illetve jogszerű volt-e a panaszos kórházba szállítása és a vele szembeni kényszerítőeszköz alkalmazás. Értékelte továbbá azt is a Testület, hogy megfelelő bánásmódban részesült-e a panaszos a rendőri intézkedés alatt.

A Testület a panasz eljárás során arra a megállapításra jutott, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) II. cikkében foglalt emberi méltósághoz illetőleg az abból levezethető testi épséghez, a IV. cikkében biztosított szabadsághoz és a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület értékelte, hogy az intézkedő rendőrök intézkedési kötelezettsége fennállt-e a tárgyi lakásnál, illetve a magánlakásban való intézkedésre jogszerűen került-e sor.

a) Elsőként azt kellett tisztáznia a Testületnek, hogy milyen indok és jogalap birtokában jelent meg két rendőr panaszos otthonánál, illetve azt, hogy ez az intézkedés okozott-e alapjogsérelmet a panaszosnak.

Az Alaptörvény 46. cikkének (1) bekezdése kimondja: „A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme.” Ezen túlmenően az Rtv. 1-2. §-a tartalmaz általánosságban rendelkezéseket a rendőrség feladatára vonatkozóan. Az Rtv. 2. § (1) és (2) bekezdése a következőket mondja ki:

„2. § (1) A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

(2) A rendőrség a feladatának ellátása során

- a) együttműködik az állami és a helyi önkormányzati szervekkel, a társadalmi és a gazdálkodó szervezetekkel, az állampolgárokkal és azok közösségeivel;
- b) segítséget nyújt - jogszabályban meghatározott esetben - az állami és a helyi önkormányzati szervek hivatalos eljárásának zavartalan lefolytatásához;
- c) támogatja a helyi önkormányzatoknak és az állampolgárok közösségeinek a közbiztonság javítására irányuló önkéntes tevékenységét.”

Az Rtv. 11. § (1) bekezdése a rendőr feladatainak ellátásáról és az utasítások teljesítésének kötelezettségéről a következőképpen rendelkezik: „A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.”

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése pedig a rendőr intézkedési kötelezettségével kapcsolatosan a következőket rögzíti: rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van. A Szolgálati Szabályzat 4. § (3) bekezdése az Rtv. előírásait a következőképpen egészíti ki: A rendőr meghatározott szolgálati feladat végrehajtása során észlelt vagy tudomására jutott kisebb súlyú jogsértő cselekmény esetén a meghatározott szolgálati feladatának teljesítését folytatja, azonban a szolgálati előjárónak történő jelentéssel vagy a legközelebbi általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv ügyeletének értesítésével köteles intézkedést kezdeményezni. A rendőr az életet, testi épséget és a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető magatartás észlelése esetén köteles intézkedni.

A rendőrségi dokumentumok szerint az OMSZ ügyeletéről a BRFK Központi Ügyeletére érkezett bejelentés, ahonnan azt elektronikusan továbbították a kerületi rendőrkapitányságra. A számítógépes nyilvántartás adatai szerint egy „örjögő” beteghez kértek segítséget a kórházba szállításhoz a mentősök.

Ezzel összhangban a rendelkezésre bocsátott dokumentumok szerint a két intézkedő rendőr az ügyeletes utasítására jelent meg a panaszos címén, aki elmondta, hogy az OMSZ Központi Ügyeletén keresztül arról érkezett bejelentés a rendőrségre, hogy egy erősen agresszív személyt szeretnének kórházba szállítani, de az érintett nem együttműködő, ezért a szállításhoz rendőri segítséget kértek. Mindezek alapján érkezett a panaszos címére a két rendőr, ahol a mentőápoló, meghallgatása során elmondta, hogy a panaszos kísérését kéri az

együttműködés hiányára tekintettel. A rendőrség megküldte az intézkedés alátámasztásául az OMSZ által kiállított „Rendőri Közreműködést Igénylő Lapot”.

Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy az Országos Mentőszolgálatról szóló 322/2006. (XII. 23.) számú Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése szerint: „Az Országos Mentőszolgálat (a továbbiakban: Mentőszolgálat) az egészségügyért felelős miniszter irányítása alatt álló, önállóan működő és gazdálkodó közszolgáltató költségvetési szerv.” A rendelet 5. §-a további az OMSZ mibenlétére vonatkozó rendelkezést tartalmaz, mégpedig, hogy a Kormány állami mentőszolgálatként az OMSZ-t jelöli ki, valamint, hogy az OMSZ működése az ország egész területére kiterjed. Ez azt jelenti, hogy a rendőrség – figyelemmel az Rtv. 2. § (2) bekezdésének pontjaira – állami szervnek nyújtott segítséget a panaszolt intézkedés alkalmával.

A Testület megítélése szerint a rendőrségre az OMSZ-től, mint állami szervtől érkezett segélykérés jogszerű alapot teremtett a rendőri intézkedésre, azaz arra, hogy a panaszos otthonánál két rendőr megjelenjen és intézkedésbe kezdjen az OMSZ munkatársainak eljárásának eredményes lefolytatása érdekében. **Mindezek okán jogszerűen került sor a panaszos otthonánál a rendőri megjelenésre és intézkedésre, ami által pedig nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.**

b) A Testület álláspontja szerint a panaszossal szemben fogatosított intézkedések így azonosítása és a biztonsági intézkedés keretében az orvosi intézetbe történő elszállításban való közreműködés megfelelő indokkal és jogalappal történt.

Rögzítendő – elfogadva a rendőri tájékoztatást –, hogy a rendőrök a háznál jelen lévő személyek, így mások mellette a panaszos azonosításával tudták megállapítani azt, hogy kivel szemben kell további intézkedést kezdeményezik az OMSZ kérésére. Erre egyébként az Rtv. 29. § (1) bekezdése felhatalmazást is adott. A jogszabály ezen passzusa szerint: a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A panaszos kórházba szállításához való segítségnyújtást a fentiekben hivatkozott jogszabályi rendelkezéseken túl az Rtv. 37. §-ában szabályozott biztonsági intézkedésre vonatkozó előírások részletezik. A rendőrség az említett jogszabályhely b) pontjára hivatkozott, ami a következőket mondja ki: a rendőr az önveszélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében intézkedik az önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatára, és közreműködik az egészségügyi intézetbe történő szállításában. A vizsgált esetben az OMSZ kért rendőri közreműködést a panaszos kórházba szállításához, mondván, hogy a panaszos nem volt hajlandó együttműködni az OMSZ munkatársaival. A közreműködés igénylését a rendőrség az OMSZ által kitöltött „Rendőri Közreműködést Igénylő Lappal” bizonyította.

A Testület álláspontja szerint a két intézkedő rendőr nem járt el jogszerűtlenül akkor, amikor a panaszost igazoltatták, ahogy akkor sem, amikor vele szemben biztonsági intézkedést

foganatosítva segítséget nyújtottak a mentősöknek a panaszos kórházba szállításában. **Mindezek okán pedig nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.**

2) A panaszos előadta, hogy az intézkedő rendőr nem mutatkozott be, igazolványát nem mutatta meg és amikor a panaszos kérdőre vonta ezért, a rendőr csak annyit felelt, a BRFK Kerületi Rendőrkapitányságról érkezett, mert a panaszos férje azt állította, hogy őt a panaszos bántalmazta.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

A rendőri intézkedés alakításait tovább részletezi a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) és (2) bekezdése. A hivatkozott jogszabályhelyek szerint az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelegéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel a fentiek intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

Ezeknek a rendelkezéseknek a Testület garanciális jelentőséget tulajdonít, hiszen az így kapott tájékoztatás alapján kerül az intézkedés alá vont személy olyan helyzetbe, hogy képes legyen megítélni a rendőri fellépés jogszerűségét, és megfelelően tudjon élni a panaszhoz és a jogorvoslathoz való jogával.

Az intézkedő r. főtörzsőrmester kiegészítő jelentése azt tartalmazza a kérdést illetően, hogy ő a helyszínre megérkezve a napszaknak megfelelőem köszönt, tiszteletet, elmondta a nevét, a rendfokozatát, a jelvéyszámát, a szolgálati helyét és az intézkedés célját.

Látható, hogy szöges ellentétben a panaszossal az intézkedő rendőr éppen arról számolt be, hogy a jogszabályban foglaltak szerint járt el és minden olyan adatot, információt elmondott, amelyet az intézkedés kezdetén a jogszabályok számára előírnak.

A Testületnek nem volt elegendő bizonyítási eszköze ahhoz, hogy a megtapasztalt ellentmondást feloldva a történeti tényállást ezen kérdést illetően kétséget kizáróan megállapítsa, ezért nem volt megállapítható az sem, hogy a rendőrök szolgálati fellépése megfelelt-e a jogszabályban foglaltaknak vagy sem, így a **panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme szintén nem vált megállapíthatóvá.**

3) A Testület ezt követően azt mérlegelte, hogy az intézkedés végrehajtása során alkalmazott kényszerítő eszköz megfelelt-e a jogszabályi előírásoknak és az arányosság követelményének. A panaszos előadta, hogy kórházba szállítását megelőzően nem tették számára lehetővé, hogy átöltözzön, hiszen a rendőr a szobaajtót lábával kitámasztotta, így a panaszosnak nem volt lehetősége megmosakodni és felöltözni. A panaszos indulás előtt a cigarettáját és öngyújtóját akarta magához venni, amikor a rendőr a panaszos jobb felkarját erőteljesen megragadta, mire a panaszos felszólította, hogy engedje el a karját. A rendőr ennek ellenére nem engedte el azt, hanem hátracsavarta és megbilincselte kezeit. A bilincselés indokát a panaszossal nem közölték, illetve előzetesen nem figyelmeztették a bilincs alkalmazására. A panaszos jelezte, hogy a történet hatására a karja megduzzadt, abban folyamatos fájdalmat érez. A panaszos meg is mutatta panasza előadásakor sérüléseit, amelyen duzzanat és két véraláfutás volt tapasztalható.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. Ezen túl szükséges az Rtv. 19. § (2) bekezdésére utalni, miszerint jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az Rtv.-ben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

A testi kényszerről az Rtv. 47. §-a úgy rendelkezik, hogy: „A rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.” A Szolgálati Szabályzat 39. §-a (1) szerint pedig: az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése szerint az eljáró rendőr megkülönbözteti az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából a passzív, az aktív ellenszegülést valamint támadó magatartást tanúsító személyt. A vizsgált esetben a rendőrség a b) pontot, azaz az aktív ellenszegülésre hivatkozott a panaszos magatartását illetően: „b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni”.

A Szolgálati Szabályzat 40. § (1) bekezdése szerint: „A megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfőlény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.”

Az Rtv. 48. §-a tartalmazza a bilincs alkalmazásának lehetséges indokait. Ezen szakasz szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére. A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi, amelynek (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét,

valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget, akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy akit egyedül intézkedő rendőr állít elő. Ugyanezen rendelkezés (6) bekezdése szerint a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha egyrészt a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől, másrészt az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik, harmadrészt az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő, kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve.

a) A biztonsági intézkedés végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésben az intézkedő rendőr a testi kényszer alapjaként az Rtv. 47. §-át, a bilincselés kapcsán pedig a 48. § a), b) és c) pontját jelölte meg. Nevezetesen tehát a panaszos megbilincselése a rendőri jelentés szerint önkárosítás megakadályozása érdekében, a támadás megakadályozása céljából és az ellenszegülés megtörése érdekében történt. Ugyanezen dokumentum – azon része amely a történeti tényállást foglalja össze – szerint a panaszossal szembeni rendőri intézkedés megkezdésekor a panaszost igazoltatták, aki többszöri felszólításra azonosította magát, majd a rendőr közölte a panaszossal, hogy ha nem hajlandó együttműködni a mentőszolgálat munkatársaival, akkor testi kényszerrel és bilincset fognak vele szemben alkalmazni. Ezt a panaszos látszólag megértette, de továbbra sem volt hajlandó a kijárat felé indulni, ezért r. őrmester a panaszos bal kezét, míg a r. főőrzsőrmester a jobb kezét feszítette hátra, majd bilincset helyeztek fel rá.

A r. főőrzsőrmester kiegészítő jelentése némi ellentmondást mutatott a fenti jelentéssel, hiszen ezen későbbi jelentésben a panaszos együttműködéséről számolt be az igazoltatás kérdésében. A testi kényszerrel és a bilincset megalapozó momentumot pedig a következőképpen adta elő. A r. főőrzsőrmester tájékoztatta a panaszost először arról, hogy a mentős álláspontja szerint a panaszos kórházba szállítása szükséges – tekintettel arra, hogy öngyilkossággal fenyegetőzött, és nem vette be pszichiátriai betegségéből adódó gyógyszereit. A rendőr ekkor felhívta a panaszos figyelmét – együttműködése híján – a testi kényszer és a bilincs alkalmazásának lehetőségére. Ezután megkérte a panaszost, hogy öltözzön föl, a szükséges személyes tárgyait vegye magához, majd menjen a mentőhöz. Mivel a panaszos hálóinget viselt, ezért a r. főőrzsőrmester – az ellentétes neműség okán – kilépett a panaszos szobájából, hogy a panaszos felöltözhessen. Ekkor az ajtó résnyire nyitva maradt. A r. főőrzsőrmester a szobából kilépve azt tapasztalta, hogy a panaszos az ajtóhoz lép, majd azt megkísérli bezárni. Az r. főőrzsőrmester – tekintettel a panaszos állapotára – „visszanyitotta” az ajtót, a szobába lépett és testi kényszerrel alkalmazott, majd megbilincselte a panaszost és a mentőhöz kísérte.

A parancsnoki kivizsgálás szerint, mivel a panaszos aktívan ellenszegült – azaz megpróbálta bezárni az általa használt szoba ajtaját, kizárva ezzel a jogszerűen intézkedő rendőröket – legenyhébb kényszerítő eszközként testi kényszerrel, majd annak folyamodványaként bilincset alkalmaztak és ezzel a panaszos együttműködése biztosítható volt.

Tényként állapítható meg, hogy a panaszossal szemben otthonában alkalmaztak testi kényszer útján bilincset egy olyan eset kapcsán, amikor – a panaszosi együttműködés hiányát megtapasztalva – mentősök kívánták rendőri közreműködést igénybe véve a panaszost kórházba szállítani pszichés állapota miatt. Rögzítendő az is, hogy rendőrségi iratok, úgy mint a biztonsági intézkedésről és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés és az intézkedő rendőr kiegészítő jelentése, nem mutattak teljes összhangot. Az első számú jelentés szerint ugyanis a panaszossal szemben azt követően alkalmaztak kényszerítő eszközt, hogy a panaszost igazoltatása után többször arra szólították föl, hogy működjön együtt a mentősökkel ellenkező esetben testi kényszer és bilincset fognak vele szemben alkalmazni, azonban a panaszos mégsem volt hajlandó a lakásának ajtaja felé indulni, ezért kezeit hátrafeszítve megbilincseltek. Az r. főörzsőrmester kiegészítő jelentése ezen momentumról nem számolt be – azaz, hogy a panaszos nem volt hajlandó a bejárati ajtó felé indulni –, azonban arra hivatkozott, hogy a panaszos magára akarta zárni szobája ajtaját, amikor a rendőr magára hagyta abból a célból, hogy átöltözzön, ezért az r. főörzsőrmester az ajtó és az ajtófélfá közé betámasztotta a lábát, majd testi kényszer használata mellett megbilincselte. A panaszosi előadás szerint nem engedélyezték neki, hogy átöltözzön és megmosakodjon elszállítását megelőzően, illetve utalt arra is, hogy rendőr kitámasztotta lábával az ajtót, hogy a panaszos ne tudja becsukni azt, de elmondása szerint azután bilincselték meg, hogy cigarettáját és egy öngyújtót magához kívánta venni.

A panaszosi előadás és a r. főörzsőrmester kiegészítő jelentése e tekintetben részben egyezőséget mutatott, ezért a Testület az utóbb készült rendőri jelentés és a panaszosi előadás alapján ítélte meg elsődlegesen a kényszerítő eszközök alkalmazásának jogszerűségét.

A Testület korábban megfogalmazott álláspontja szerint szükségszerű és jogszerű volt a rendőrök beavatkozása a panaszos kórházba szállítása kapcsán, figyelemmel elsősorban arra a tényre, hogy az OMSZ munkatársai rendőri közreműködést igényeltek a panaszos együttműködésének hiánya okán. Ugyanakkor a Testület a panaszossal szembeni testi kényszerrel végrehajtott bilincsalkalmazást nem találta indokolt és arányos eszköznek. A panaszos magatartását illetően a rendőrségi iratok ugyanis csak egyetlen olyan momentumról szólnak, aminek kapcsán felmerülhetett annak a gyanúja, hogy a panaszos a rendőri intézkedésnek nem kívánja magát alá vetni. Megjegyzendő, hogy ezen magatartás sem nevezhető olyannak, amelyből egyértelműen arra lehet következtetni, hogy a panaszos azt kizárólag a rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés szándékával tette. A panaszos ugyanis egy olyan szituációban kívánta magára csukni szobája ajtaját, amikor rendőri engedéllyel hálóingét éppen utcai ruhára akarta cserélni. Figyelemmel ugyanakkor azon – a rendőrök számára ismertté vált – körülményekre, miszerint a panaszos korábban nem volt hajlandó együttműködni a mentősökkel, valamint pszichés problémáira – amelynek kezelésére szolgáló gyógyszereit nem vette be – és öngyilkossággal való fenyegetőzésére, alappal tarthattak attól, hogy a panaszos bezárja magára szobája ajtaját. A Testület álláspontja szerint ugyanakkor ezen panaszosi reakció nem alapozta meg a testi kényszernél súlyosabb kényszerítőeszköz, azaz a hátra helyzetbe történő bilincsalkalmazást. A Testület álláspontja szerint akkor jártak volna el a rendőrök helyesen, ha ezen elvek szem előtt tartásával a bilincs alkalmazás mellőzésével egy kevésbé jogkorlátozó eszközzel hajtották volna végre az intézkedést.

Erre tekintettel a Testület megállapította, hogy jogszerűtlenül került sor a panaszos megbilincselésére, ami által sérült személyi szabadsága és az emberi méltósághoz való

joga, amely jogkorlátozást felerősít azon tény, hogy a panaszost hátra helyzetbe bilincseltek. A Testület a bilincs egyéb körülményeinek – így a figyelmeztetésre vonatkozó kötelezettség teljesülésének – külön értékelésétől eltekintett, figyelembe véve azt, hogy a bilincselést már önmagában is jogszerűtlennek minősítette.

b) A Testület ezt követően azt értékelte, hogy az alkalmazott testi kényszer aránytalan sérelmet okozott-e a panaszosnak, azaz, hogy származott-e abból olyan sérülés, amely által a testi épséghez való joga aránytalanul sérült.

A Testület álláspontja szerint a fent idézett, Rtv. 47. §-a alapján, figyelemmel a panaszos által tanúsított – fentiekben már körülírt – magatartásra, az eljáró rendőrök indokoltan döntöttek a testi kényszer alkalmazása mellett.

A Testület a fentiekben már hivatkozott Rtv. 17. § (1) bekezdése mellett – amely szerint más alapvető jogok mellett a rendőr a testi épséghez való jogot a feladata ellátása során a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja – a (2) bekezdés első mondatára kell felhívni a figyelmet: „A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását.”

Minden egyes rendőri irat egységesen arról számol be, hogy a panaszosnak nem keletkezett sérülése a testi kényszer és a bilincs alkalmazása következtében. A rendőrségi iratok szerint az orvos a r. főtörzsőrmester kérdésére elmondta, hogy a panaszos kezén és testén testi kényszerből és bilincsből származó sérülés nem keletkezett.

A panaszos által rendelkezésre bocsátott ambuláns lapok közül az, amelyik az intézkedés napján készült a rendőri intézkedéssel összefüggő információt nem tartalmaz, ahogy a panaszos testén történt fizikális elváltozásokra sincsen abban utalás. Az intézkedést követő harmadik napon, 2012. augusztus 13-án kelt ambuláns naplón aktuális panaszként pedig az szerepel, hogy „állítólag családon belül bántalmazták” a panaszost, míg egy másik, ugyanezen a napon kelt ellátási lap már azt tartalmazza, hogy néhány nappal korábban a panaszos felkarját hivatalos személy ragadta meg. A felkaron tapasztaltakkal kapcsolatosan a vizsgáló orvos elváltozást rögzített, illetve a panaszos a Testület ügyfélszolgálati irodáján is megmutatta felkarját, amelyen duzzanat és két véraláfutás volt látható.

A Testület az intézkedés napján készült rendőrségi és orvosi iratok, a panaszos előadása, valamint az intézkedést követő napokban készült dokumentumok között megtapasztalt ellentmondást bizonyítási eszközeivel nem tudta feloldani, ezért nem vált megállapíthatóvá az, hogy a panaszos felkarján keletkezett véraláfutásos sérülés az aránytalan rendőri testi kényszer következmény volt-e vagy sem. **Ebből kifolyólag a nem volt megállapítható az emberi méltósághoz való jogból levezethető testi épség sérelme sem.**

4) A panaszos a rendőri bánásmódot illetően több kifogást is megfogalmazott, úgy mint, hogy nem hagyták őt tisztességesen felöltözni, hogy folyamatosan tiszteletlen hangnemben sürgették, és, hogy a rendőr a panaszos pénztárcáját megfogta, kiborította és úgy vette ki belőle a panaszos iratait.

A Testület vizsgálatának alapját a fentiekben már hivatkozott, Rtv. alapelvi szintű rendelkezése [2. § (1) bekezdés] képezte. Ez a rendelkezés ugyan kívül esik az Rtv. 92. § (1) bekezdésében megjelölt, az Rtv. IV., V. és VI. fejezetén, ugyanakkor azokat a Testület az eljárása során minden esetben figyelembe veszi, és értékeli.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése értelmében „a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait”. Ezen túlmenően az Rtv. 11. § (1) bekezdése rögzíti, hogy „a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni”.

A Testület több kérdést is megfogalmazott a rendőrség felé az intézkedő rendőrök bánásmódját illetően, így kifejezetten rákérdezett az alkalmazott hangnemre, az átváltással és lábbelivel – azaz, hogy a panaszos cipőt sem tudott felvenni – kapcsolatos panaszosi állításra, ahogy arra is, hogy az intézkedő rendőr kivette-e a panaszos kezéből a pénztárcáját vagy sem.

A kifejezett kérdések ellenére konkrét választ nem fogalmazott meg az illetékes rendőri szerv vezetője, ahogy az intézkedő két rendőr sem. Az iratokból pedig mindössze annyi következtethető ki, hogy a panaszosnak biztosítani kívánták az átváltást, mivel hálóingben volt, ugyanakkor, a panaszos magára kívánta csukni az ajtót, ezért az eljáró rendőr kényszerítő eszközzel akadályozta meg azt, így a panaszosnak nem volt lehetősége utcai ruhát felvenni. Ezen túlmenően az egyik rendőri jelentésből az olvasható ki, hogy a panaszos személyes tárgyait a panaszos lánya vitte utána a mentőautóba. Ugyanakkor sem a rendőri hangnemre, sem pedig a pénztárca elvételére nem utal egyetlen rendőri irat sem.

A Testület következetes gyakorlata szerint, amennyiben a rendőrség a panasz tartalmának megismerését követően nem cáfolja a panaszos által előadottakat, úgy a Testület a döntését a panaszosi állításra alapozza. A rendőrség két kérdés kapcsán egyáltalán nem közölt adatot, még másik kettőre mindössze utalás történt, ezért a Testületnek kétségei merültek fel, amely kétségek feloldására a rendőrség közreműködését teljes körűen nem tapasztalta.

A Testület álláspontja szerint a rendőrségnek módjában állt volna megfelelően biztosítani azt, hogy a panaszos ruházatát lecserélje, és személyes tárgyait magához vegye – így a panaszos lábbelijét is –, ez azonban a rendőrség információi szerint sem történt meg. Ami pedig az alkalmazott rendőri hangnemet és a panaszos iratainak elvételét illeti – a fent ismertetett gyakorlatra tekintettel – a Testület a panaszos állítását fogadta el és vette alapul álláspontja kialakításakor.

A fentiek alapján a Testület a panaszos emberi méltósághoz és tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét látta indokoltnak megállapítani.

IV.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a vizsgált ügyben nem történt alapjogsérelem annak kapcsán, hogy két rendőr intézkedési kötelezettségének eleget téve megjelent a panaszos otthonánál, ott a panaszost igazoltatta, majd biztonsági intézkedés keretében, a mentőszolgálat munkáját segítve közreműködött a panaszos kórházba

szállításában, ahogy a testi kényszer alkalmazását is jogszerűnek találta a Testület. Ugyanakkor a Testület a panaszossal szembeni bilincsalkalmazást, és a rendőri bánásmódot személyi szabadságot és emberi méltóságot sértőnek értékelte, ugyanakkor alapjogsértés nem volt megállapítható a testi kényszer aránytansága kérdésében. A Testület álláspontja szerint a megállapított jogsérelmek mértéke eléri azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet, megállapító állásfoglalását megalapozza, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – a Testület az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2013. május 29.

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET